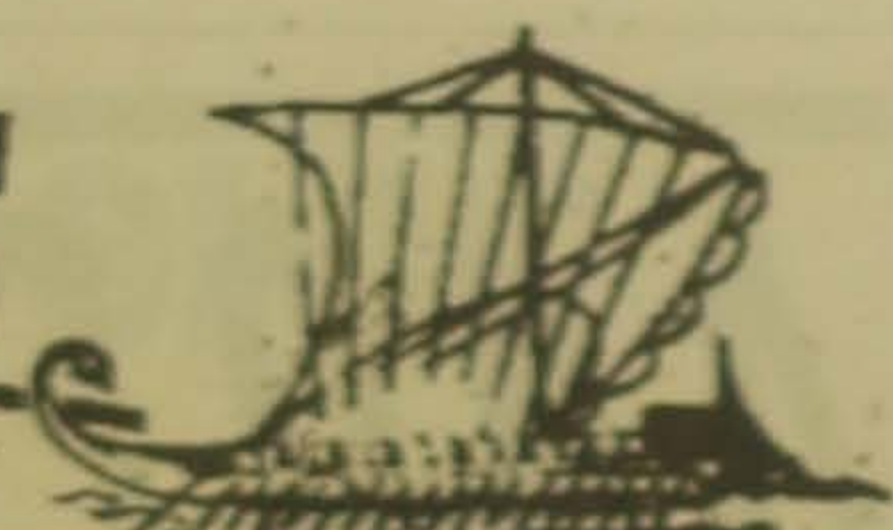

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΕΤΟΣ 14ο
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 134

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΚΑΛΑΝΤΑΡΣ
(ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ)

Η Βασιλόπιτα της Ευξείνου Λέσχης

Γονείς, μαθητές και πολλοί φίλοι της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, έκοψαν το απόγευμα της Κυριακής την βασιλόπιτά τους. Η εκδήλωση έγινε στο εντευκτήριο νέων της Λέσχης, με την παρουσία εκπροσώπου της Ι. Μητρόπολης Βέροιας.

Στους δύο τυχερούς της χρονιάς, από την μεγάλη και την μικρή βασιλόπιτα, το Δ.Σ. της Λέσχης χάρισε από μια εικόνα, προσφορά του κ. Γ. Κοτζαερίδη.

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Προγραμματισμός βασικών εκδηλώσεων - δραστηριοτήτων για το 2002

15 Ιανουαρίου 2002, σύσκεψη με παράγοντες της Δ/σης Πολιτισμού Ν.Α. Ημαθίας με θέμα την διοργάνωση κεντρικών εκδηλώσεων με συμμετοχή φολκλορικών συγκροτημάτων Αιγύπτου και Βουλγαρίας (καλοκαίρι 2002 Ημαθιωτικά)

16 έως 31 Ιανουαρίου 2002, συσκέψεις με παράγοντες των Δήμων της περιοχής για συνδιοργάνωση των εκδηλώσεων (καλοκαίρι 2002) και την συμμετοχή ξένων συγκροτημάτων (Αιγύπτου - Βουλγαρίας)

27 Ιανουαρίου 2002, αγιασμός και κόψιμο βασιλόπιτας των τμημάτων με την τιμητική παρουσία του Μητροπολίτη

29 Ιανουαρίου 2002, σύσκεψη με τον κ. Νομάρχη και Αντινομάρχη στα γραφεία μας

30 Ιανουαρίου 2002, η χορωδία μας θα συμμετέχει στις εκδηλώσεις του Συλλόγου Καπαδοκίων Πλατέος (200 ευρώ για μετακίνηση τμήματος)

3 Φεβρουαρίου 2002, ετήσια απολογιστική Γενική Συνέλευση των μελών μας

6 Φεβρουαρίου 2002, σύσκεψη εκπροσώπων Ποντιακών Σωματείων της περιοχής μελών της ΠΟΠΣ στην Αλεξάνδρεια Ημαθίας για θέματα που αφορούν τον ποντιακό χώρο

10 Φεβρουαρίου 2002, έναρξη λειτουργίας θεατρικής ομάδας με το έργο "Το νερόν ε-σέβεν σ' αυλάκ" (κατασκευή σκηνικών 200.000 δρχ. ή 600 ευρώ)

7 Φεβρουαρίου 2002, συνέντευξη Τύπου μαζί με τον Δήμαρχο Βέροιας, τους τεχνικούς κ.λ.π. για την πορεία του Πολιτιστικού Κέντρου της ΕΛΒ στο Πανοράμα

3 Μαρτίου 2002, "Ο χορός μέσα από τα έθιμα του ποντιακού γάμου", παράσταση στον Δήμο Πολίχνης Θεσ/νίκης (εβδομάδα θεάτρου), λεωφορείο για μετακίνηση 100.000 δρχ. ή 300 ευρώ

9 Μαρτίου 2002, ετήσιος χορός της ΕΛΒ

10 Μαρτίου 2002, "Ο χορός μέσα από τα έθιμα του ποντιακού γάμου" στην Ξάνθη

Συνέχεια στην 6η σελ.

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

Του Γιάννη Μελετιδή

Οι πνευματικές παραδόσεις μας

Η επικοινωνία με το πνεύμα των προγόνων αποτελεί την ισχυρότερη βάση για τη στήριξη του πνευματικού οικοδομήματος του παρόντος. Ένας φιλόσοφος είχε πει ότι οι νεκροί κυβερνούν τους ζωντανούς, με την έννοια ότι η δημιουργία του σήμερα αποτελεί συνέχεια του χθές. Οτι υπάρχει στο παρόν έχει τις ρίζες του στο παρελθόν και ό,τι θα δημιουργηθεί στο μέλλον θα έχει τις ρίζες του στο παρόν. Αν, συνεπώς, αποκοπούμε από το χθές είναι σα να κόβουμε τον ομφάλιο λώρο, μέσω του οποίου διαχετεύεται η συνέχεια της πνευματικής μας παράδοσης. "Σβήνοντας ένα κομμάτι από το παρελθόν, είναι σα να σβήνεις κι ένα αντίστοιχο κομμάτι από το μέλλον", γράφει ο Σεφέρης.

Οι πνευματικές παραδόσεις είναι το νήμα της Αριάδνης, με το οποίο γίνεται η έξοδος από το σκοτεινό λαβύρινθο του παρόντος στο φωτεινό ορίζοντα του μέλλοντος. Η παράδοση δεν είναι τροχοπέδη της εξέλιξης, όπως πιστεύουν ορισμένοι. Είναι η

θεωρείται Κιβωτός της Διαθήκης για κάθε λαό. Για μας τους Έλληνες η παράδοση ενέχει ιδιαίτερη σημασία, γιατί είναι η τροφοδότρια του παγκόσμιου πολιτισμού. Τα πνευματικά δημιουργήματα των Ελλήνων, είναι εκείνα, που μέσα στους αιώνες, κατευθύνουν και καθοδηγούν άτομα και λαούς στο χώρο του πνεύματος και της τέχνης. Στην πνευματική μας παράδοση δεν ανήκει μόνο ο Όμηρος, οι τραγικοί της αρχαιότητας, ο Φειδίας, οι Τρεις Ιεράρχες, ο Ρωμανός ο Μελωδός, η Βυζαντινή Μουσική, τα Ακριτικά και τα Δημοτικά τραγούδια, ο Σολωμός, ο Μακρυγιάννης, ο ταπεινός Θεόφιλος, αλλά και οι σύγχρονοι ποιητές, μουσουργοί, καλλιτέχνες, λαϊκοί μας δημιουργοί, συγγραφείς, άνθρωποι της επιστήμης και των γραμμάτων.

Αυτή η πνευματική μας παράδοση επέζησε μέσα στους αιώνες

αναμονή και υπόσχεση για ένα καλύτερο μέλλον. Από την άποψη αυτή η παράδοση

Στη ρωμαϊκή κατάκτηση έδωσε το φώτα στο ρωμαϊκό λαό και μέσω αυτού σ' όλη την Ευρώπη. Ο Χριστιανισμός αφομοίωσε από την ελληνική σοφία ό,τι προσαρμοζόταν στην ηθική διδασκαλία κι έτσι προέκυψε η μεγάλη ελληνοχριστιανική παράδοση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας. Η εμμονή μας στην πνευματική μας παράδοση, κατά τους χρόνους της Τουρκοκρατίας, διαφύλαξε την εθνική μας υπόσταση κι έβαλε τα θεμέλια για την ανάσταση του Έθνους μας.

Ο σύγχρονος άνθρωπος εντρυφώντας στα πνευματικά έργα των Ελλήνων, που αποτελούν και ηθικά ιδεώδη της ανθρώπινης ζωής, θα βοηθηθεί να διαμορφώσει μία πολιτισμένη κοινωνία, στην οποία θα κυριαρχεί η ελευθερία, η δικαιοσύνη, ο ανθρωπισμός κι η αγάπη για το ωραίο και το υψηλό.

Αν δώσουμε στην πνευματική παράδοση τη θέση που πρέπει, τότε θα έχουμε κερδίσει πολλά ως Έθνος κι ως Λαός. Αν όμως σβήσουμε το ίχνος της, τότε θα χάσουμε το νήμα που οδηγεί σ' ένα καλύτερο μέλλον. Η ευθύνη μας, λοιπόν, είναι μεγάλη, ιδιαίτερα σήμερα στη συγκεκριμένη εποχή μας. Αυτή την ευθύνη καλούνται να επιφορτιστούν και οι διοικήσεις των Ποντιακών Σωματείων με μεγαλύτερη ζέση, όπως και οι πνευματικοί μας ταγοί.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

1. Τα γαλόνια

Στα παλαιά τα χρόνια οι Κιουρτινλήδες είχαν ένα συνήθειον. Οταν θα έντριζεν ένα κορίτς και έρχου-
τον ο γαμπρόν 'ς σό οπίτ' να παίρν' την ύφεν, έπρε-
πεν να πλερών "τα γαλόλια".

Ατά ήταν για τη μάναν "σουτ' χακού", για τον αδελ-
φόν γεμενία και άναβα ατά αν είχαν χρέος 'ς την ε-
γκλησίαν και 'ς σο σκολείον, εκείνο πα θα εδίνεν.

Ετυχεν ν' αντρίζ' ο Στάθιον την θαγατέραν ατ' την
Κερεκήν. Ερθεν ο γαμοστόλον και εκάσαν οι μειζε-
τέρ' και εποίαν παζαρλούκια. Εκεί ανάμεσα η Κερε-
κήπόδαν - πόδαν έρχουτον κα 'ας σό νυφίον. Τη γα-
μπρού ο κύρ' εποίκεν ιχτιράζς σα κάποιον ζήτημεν.
Ατότες χαμάν ο Στάθιον ο κύρτς ατς τσανίζ' και λέει
την ύφεν. "Κερέκη αν' δέβα αν! τα γαλόλια κ' εδέ-
καν"!

2. Το "μαισιωμένο" Καρακαντζί

Η δεισιδαιμονική δοξασία, πως τάχα υπήρχαν
(καλλικάντζαροι) μαισιάδες στην περιοχή Σουρμένων
διασκευάστηκε από ένα περιστατικό:

Ισχυρίζονταν μερικοί ότι σ' ένα ρεύμα του χωριού
Καρακαντζί υπήρχαν καλλικάντζαροι - φαντάσματα,
που κρατούσαν πότε - πότε αναμμένα κεριά.

Ο μακαρίτης Σταύρος Καζαντζίδης διαφώνουσε μ'
αυτές τις φαντασιώσεις γιατί "ο διάβολος ενεργεί
πάντα αόρατα και πονηρά" έλεγε.

Κάποτε προκλήθηκε ο Σταύρος και αποφάσισε
να διαλύσει τη φοβία που βασάνιζε μερικούς.
Προχώρησε μέσα στη νύχτα μόνος του για να
φθάσει ως εκεί όπου πράγματι φωσφόριζε, σαν
κεριά που τρεμόσβηναν. Όταν έφθασε στο
"μαισιωμένο" μέρος και άπλωσε τα χέρια του, έ-
πιασε και έκοψε κάτι αρκετά μαλακό! Δεν άρ-
γησε να διαπιστώσει ότι τα φωσφορίζοντα κε-
ράκια ήταν κορφές - καρπός μανιταριών (= "κουκουβάχια") που φωσφόριζαν μέσ' την αθώα
νύχτα και χρόνια έκαναν τους νεόνυμφους προπα-
ντός, να μη βγαίνουν έξω μετά τη δύση του ήλιου
κατά το δωδεκάμηρο.

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

1. Αξίζ' έναν Μισιρί χαζνάν. (Αξίζει έναν θησαυ-
ρό μεγάλο). Επί ανθρώπου ικανού ή ζώου χρησίμου.
2. Ασά μάκρια κι ψεύκεται, σα κάλλια κι κο-
μπούται. Περί ωραίας γυναίκας με ανάστημα όμορ-
φο και μη υπολειπομένης των άλλων κατά τα κάλλη.
3. Αχάν και κι ασπαλεί. Επί ηλιθίου.
4. Αμον χέρας γάμος, (Σαν γάμος χήρας). Επί
γάμου γινομένου τη νύκτα, χωρίς καμμίαν πολυτέλει-
αν, ήσυχα και φτωχικά.
5. Αυγουστοκοδέσπαινα - Καλανταρογυρευ-
τρα. Η οικοδέσποινα που δεν προσπαθεί τον Αύγου-
στο να υποθηκεύσει τρόφιμα δια τον χειμώνα, αλλά
τα χρησιμοποιεί τότε, κατά Ιανουάριον θ' αναγκασθεί
να τρέξει στα ξένα σπίτια και να γυρέψει.

ΠΑΛΙΑ ΔΙΣΤΙΧΑ

1. Τερώ τον ουρανόν γελώ, την μαύρην γην
και κλαίω, τερώ τα δεντροκέφαλα και παργορίαν
παίρω.
2. Ο ουρανόν ελειβωσεν κι η γη ετσα-
μουρώθεν, κι ας στην σεβτάν π' ερωώσεσεν
καμμίαν κ' ελαρώθεν.
3. Εκείνα τ' άστρα τ' ουρανού, ν' ε-
ρούζναν έναν - έναν, θ' ερούζνα κι ετοπλά-
ενα κι εφέρν ατά εσέναν.
4. Τον ουρανόν την ψη μ' χρωστώ,
τον Αδην το καρδόπο μ' εσέν την κόρ' πα
ντο χρωστώ και τυραννίεις το ψόπο μ'.
5. Ση Παναγίας το ποτάμ' εσκώθεν
χαλαρδία, εποταμιάγαν τα ραχά κι εχάθαν
τα χωριά.
6. Τη Σουμελάς το Μοναστήρ' εβζήεν
κι εχαλάεν...η Παναγία πέταξεν σα λειβα ε-
ταράεν.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. κούζω = φωνάζω
2. κουθούριν = αμαθής
3. κουίν = λάκκος
4. κουϊστέας = φωνακλάς
5. κουκάρ = κουκάρι
6. κουκαράς = κόρακας
7. κουκαρώνω = στραβώνω
8. κουκκούδ = σπυρί
9. κούκουβα = οκλαδόν
10. κούκουδας = κούκος
11. κουκουρίκος = πετεινός
12. κούκουρος = καμπούρης
13. κουκουτζάς = κοκίτης
14. κούκσον = φώναξε
15. κουλίζω = καθαρίζω

ΑΝΕΚΔΟΤΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΙΜΕΡΑ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

Του Γιώργου Σιαμανή

Ο ετήσιος Ψαλμός

Στο χωριό μας αλλά και σε όλα τα γύρω χωριά, ήταν καθιερω-
μένο ένα ετήσιο μνημόσυνο για τους πεθαμένους που το αποκα-
λούσαν "Ψαλμό".

Η σχολική, συνήθως, εφορία έσφαζε ένα βόδι ή αριθμό μικρών
ζώων που μαγειρεύονταν συνήθως με πατάτες ή λάχανα. Κατα-
λήλως ειδοποιούμενοι οι κοντοχωριανοί, ανεξάρτητα από φύλο ή
θρήσκευμα ή τάξη κοινωνική, κυρίως όμως οι φτωχοί ερχότανε σε
ομάδες έχοντας ο καθένας το κουτάλι του, συνήθως ξύλινο, το
πιάτο ή το παρχάτσι του. Καθόταν στο έδαφος ή πάνω σε σανίδες.
Πάνω σε σανίδες σερβιριζότανε και το φαγητό. Είναι φανερό πως
έτρωγαν πάντα με μεγάλη όρεξη και βουλιμία. Οι νοικοκυρές της
Ιμερας μαγειρεύαν καλά και επαινείτο πάντοτε το νόστιμο φαγητό.
Από το γεγονός αυτό, φαίνεται πως προέρχεται και το παροιμιώ-
δες "θαρρείς Ψαλμού φαγήν". Πολλοί δεν παρέλειπαν επιστρέφο-
ντες να γεμίζουν το παρχάτσι τους. Οι Τούρκοι των γύρω χωριών
ήταν τακτικοί πελάτες.

Στην Ιμερα τα φαγητά μαγειρευότανε μέσα σε μεγάλο καζάνι
της εκκλησίας της Παναγίας το "Χαλκόν" όπως το λέγανε. Από τη
συνήθεια αυτή προέρχεται άλλο παροιμιώδες: "Θαρρείς τη Πανα-
γίας το χαλκόν" όταν επρόκειτο να χαρακτηρίσουν κάποιο μεγάλο
μαγειρικό σκεύος.

Εκτός από το κρέας με τα "καρτόφια" προσεφέρετο και "πασκι-
τανένια τσιορβά" γνωστή σούπα με στραγγιστό γιαούρτι.

Στο χωριό Βαρενού η ετήσιος "Ψαλμός" γινότανε την εορτή της
Γέννησης της Θεοτόκου, δηλαδή κάθε 8 του Σεπτεμβρη. Η οικογέ-
νεια του Οικονόμου είχε αφιερώσει στην Παναγία τον καρπό δύο
δένδρων της. Ήταν δύο μηλιές, η μία "Αγάμηλον" και η άλλη "Κο-
τύλ". Μετά το καθιερωμένο γεύμα προσεφέρετο και φρούτο από
τις δύο αυτές μηλιές τις αφιερωμένες στην Παναγία.

Τα φρούτα απ' "το ποτάμ"

Μερικά χωριά πιο κάτω από μας και πέρα από τη Βαρενού, γνω-
στά με το χαρακτηριστικό "το ποτάμ" που περιελάμβανε όλα, ήταν
ονομαστοί οπωρώνες. Τα φρούτα της περιοχής αυτής ήταν ωραίο-
τατα και φημισμένα. Εφθαναν μέχρι την Πόλη. Τα μήλα διατηρού-
νταν και μέχρι το χειμώνα, μέσα σε δωμάτια καλούμενα "Μειβιά
Ταμί", τούρκικη λέξη που σημαίνει φρουταποθήκη.

Λένες πως για να μην παγώνουν τα μήλα άναβαν κάθε βράδυ
μέσα στο δωμάτιο ένα κερι. Προφανώς προσπαθούσαν να διατη-
ρήσουν θερμοκρασία πάνω από το μηδέν.

Η ποντιακή σαμπάνια...

Εκείνη την εποχή στα χωριά μας δεν υπήρχε τρόπος να διατη-
ρήσουμε φρούτα για πολύ μεγάλο διάστημα, γιατί δεν είχαν ακό-
μα εφευρεθεί τα ψυγεία. Τι κάνανε λοιπόν για να έχουν όσο γίνεται
περισσότερο καιρό φρούτα. Ή τα ξηραίνανε στον ήλιο, κόβοντάς
τα φέτες και τότε τα λέγαμε "τσιρία" ή τα βάζανε σε μεγάλα κιού-
πια, δηλαδή μεγάλα πυθάρια, τα οποία τα γέμιζαν με νερό, πρό-
σθετα και κάποιο φάρμακο που το λέγαν "ματρασάγκ" που είχε σα
σκοπό να κρατά την όξυνση σε ορισμένο βαθμό, σφράγιζαν κατό-
πιν τα πυθάρια με ένα πανί περιχυμένο με ζυμάρι ώστε να μην αε-
ρίζεται το περιεχόμενο και τα αφήνανε να υποστούν την πρεπού-
μενη ζύμωση. Τα άνοιγαν συνήθως τα Χριστούγεννα οπότε είχαν
φρέσκα φρούτα, τουλάχιστον υδαρή, αλλά και ένα θαυμάσιο ποτό,
την ποντιακή... σαμπάνια.

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (03310) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

Οικονομολόγος - Συγγραφέας

Θουκυδίδη 2 - Τηλ. (03310) 25.282

Βέροια (ΤΚ 59100)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (03310) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

6 ευρώ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ Ε.Ε.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 10 -

ΤΗΛ. (03310) 66.913 - 61.160

FAX (03310) 66.979

Η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας και Κοζάνης στο Πλατύ Ημαθίας

Η εκκλησία μας, όπως είναι γνωστό, τιμά τη μνήμη των Τριών Ιεραρχών κατά τον ίδιο συνηθώς, τρόπο.

Στο Πλατύ Ημαθίας γίνεται και κάτι άλλο. Πραγματοποιούνται την ίδια μέρα λογής - λογής παραδοσιακές εκδηλώσεις. Οι κάτοικοί του τις περιμένουν σαν το μάνα εξ ουρανού και είναι πολύ φυσικό. Απόγονοι ξεριζωμένων, κυρίως, Ελλήνων από την Καππαδοκία της Μικράς Ασίας, όπου έλαμψε η μορφή του Μεγάλου Βασιλείου, θυμούνται πολλά την ημέρα αυτή. Θυμούνται τις νοσταλγικές αφηγήσεις των γερόντων και αισθάνονται το χρέος να διατηρήσουν, όχι μόνο την ουσία της Ορθοδοξίας, αλλά και την ανεκτίμητη εκείνη παράδοση που αποπνέει, εκτός των άλλων, ένα έντονο άρωμα ανθρωπιάς. Η επίμονη προσπάθεια της Δημοτικής αρχής του Τοπικού Συλλόγου προς την κατεύθυνση αυτή μας συγκινεί βαθύτατα. Οι ρίζες μας κρατάνε από την ίδια μαρτυρική περιοχή, όπου ο ελληνισμός υπέστη μύρια δεινά. Μεγαλώσαμε ακούγοντας τις πικρές μαρτυρίες προσφιλών μας προσώπων που φύγανε από τη ζωή με το γνωστό παράπονο. Εχουμε, συνεπώς, την ίδια ηθική υποχρέωση ν' αγωνιστούμε μαζί για να διαφυλάξουμε την ιστορική αυτή μνήμη.

Ηδη η προχθεσινή (30-1-2002) επιτυχής συνεργασία, μέσα σε ένα εξαιρετικά ζεστό κλίμα, αποτελεί, κατά τη γνώμη μας, προοίμιο μιας κοινής πορείας για την υλοποίηση των μελλοντικών μας στόχων.

Η μικτή ποντιακή χορωδία Βέροιας - Κοζάνης, υπό τη Δ/ση του χαρισματικού καλλιτέχνη Κώστα Καραπαναγιωτίδη, έπεισε τους παρισταμένους για την αναγκαιότητα των συντονισμένων προσπαθειών. Η παρουσία της, όπως πάντα, υπήρξε φανταστική και δικαίως καταχειροκροτήθηκε. Δώσαμε πολλά αλλά αυτά που πήραμε ήταν παλύ περισσότερα και εξόχως σημαντικά.

Στα μικρά αστικά κέντρα ακόμα και οι πέτρες θυμίζουν Ελλάδα. Μικροί και μεγάλοι διψούν για την παράδοση. Η ενεργός συμμετοχή των αρχών με επικεφαλής τον γλυκύτατο Δήμαρχο Πλατέος, η ευαισθησία των παραγόντων του Συλλόγου και η έκδηλη ψυχική ανάταση του κοινού, μας έδωσαν φτερά να συνεχίσουμε το δύσκολο έργο μας.

Η εκδήλωση έκλεισε με τους αισιόδοξους χαιρετισμούς όλων των φορέων. Γνωρίζουμε ωστόσο τη σκληρή ελληνική πραγματικότητα και τις κακές διεθνείς συγκυρίες που δεν επιτρέπουν την θριαμβολογία. Δυστυχώς ο ελληνικός πολιτισμός έχει πολλούς εχθρούς ντόπιους και ξένους.

Αυτό που χτίζουμε λιθάρáκι, λιθάρáκι, ισοπεδώνεται υπό την αναγή ή και με την συμμετοχή επισήμων παραγόντων της Πολιτείας.

Ο ηθικός ιστός της κοινωνίας μας μαστιγώνεται καθημερινά. Προβάλλεται ως ιδανικό πρότυπο προς μίμηση το μικρό και ασήμαντο.

Και όμως πρέπει να ελπίζουμε. Καιρός είναι να αξιοποιήσουμε τις φωτεινές δυνάμεις της χώρας που παραμένουν στο σκοτάδι της αφάνειας.

Καιρός είναι να ξεκινήσει μια σταυροφορία κατά της διαφθοράς που απειλεί τον οικουμενικό μας πολιτισμό.

Η Εύξεινος Λέση Βέροιας αισθάνεται την υποχρέωση να ευχαριστήσει θερμά τον Κώστα Καραπαναγιωτίδη και όλα τα μέλη της εξηκονταμελούς αποστολής που προσφέρουν αφιλοκερδώς πολύτιμες υπηρεσίες στον πολιτικό τομέα.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Γιάννης Μιχαηλίδης
Ο Γ. Γραμματέας
Μιχάλης Γερασιμίδης

Δραστηριότητες της Ένωσης Ποντίων Ν. Μαγνησίας

Η Ένωση Ποντίων Ν. Μαγνησίας στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της ανακοινώνει σε όλους τους αδελφούς Πόντιους ότι την 28η Οκτωβρίου 2001 πήρε μέρος στην παρέλαση με τμήματα του χορευτικού της, όπου εισέπραξε τα θερμά χειροκροτήματα όλων.

Στις 11 Νοεμβρίου άτομα του Συλλόγου παραβρέθηκαν στα αποκαλυπτήρια του μνημείου της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού της Ευξείνου Λέσχης Καστοριάς, που έγιναν από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Κωστή Στεφανόπουλο.

Επίσης έλαβαν μέρος στην παρέλαση με τα λάβαρα του Συλλόγου, που έγινε για την απελευθέρωση της Καστοριάς από τους Τούρκους.

Την 19η Ιανουαρίου 2002 έγινε αρτοκλασία στον Ιερό Ναό Αγ. Σπυριδώνα, αφιερωμένη στον Άγιο Ευγένιο τον Τραπεζούντιο, πολιούχο άγιο των Ποντίων.

Στον Ιερό Ναό του Αγίου Σπυριδώνα στο δεξιό κλίτος ο Σύλλογός μας έχει την εικόνα του Αγίου Ευγενίου.

Την επομένη μέρα 20η Ιανουαρίου 2002 έγινε η κοπή της πίτας στο κτίριο του Συλλόγου μας.

Παραυρέθηκαν οι βουλευτές του Νομού μας κ. Ζέττα Μακρή και κ. Τζανής Λεωνίδας, ο Δήμαρχος Ν. Ιωνίας κ. Παύλος Μαβίδης, εκπρόσωποι του Νομού, ο διοικητής της 111 ΠΜ κ. Θεολόγος Συμεωνίδης, ο διοικητής της ΤΥΠ/ ΤΑ-ΕΑΣ κ. Ταμουρίδης Νικόλαος, τα μέλη και φίλοι του Συλλόγου και ο πρόεδρος του τοπικού καναλιού (ASTRA TV) κ. Κοκκίνης.

Ο Σύλλογος θέλει να ευχαριστήσει τα μέλη του και τους

φιλοπόντιους που πάντοτε δίνουν το παρόν σε κάθε εκδήλωση που διοργανώνεται.

Επίσης θέλουμε να σας ευχαριστήσουμε που δημοσιεύετε πάντα τις δραστηριότητες του Συλλόγου μας, στην εφημερίδα σας, και μέσω αυτής να ανακοινώσουμε ότι η Ένωση Ποντίων Ν. Μαγνησίας διοργανώνει στις 2 Μαρτίου ημέρα Σάββατο τον ετήσιο χορό του Συλλόγου μας στο κέντρο ADRIUM. Θα μας κρατήσουν συντροφιά οι Γιώργος Στεφανίδης στην λύρα, επίσης Χρήστος Στεφανίδης στη λύρα, Παύλος Ευσταθιάδης στο νταούλι και τέλος στο αρμόνιο Παναγιώτης Ευσταθιάδης.

Σας ευχαριστούμε θερμά
Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ - ΚΕΡΑΜΙΔΟΥ ΟΛΓΑ

Υ.Γ.: "Με τον πυρίχειο χορό στο σβέρκο της ζωής και του θανάτου μένουμε πάντα οι Πόντιοι ανά τους αιώνες".

ΣΤΟΝ ΑΙΩΝΙΟ ΦΡΟΥΡΟ

Όταν στις 27 Απριλίου του 1941 τα Ναζιστικά στρατεύματα κατοχής μπήκαν στη σκλαβωμένη ανοχύρωτη Αθήνα, μία δύναμη κατακτητών ανέβηκε στον ιερό βράχο του Παρθενώνα. Αποστολή της ήταν να κατεβάσει την Ελληνική σημαία και στη θέση της να υψώσει τη σβάστικα του φρικτού ναζιστικού σύμβολο.

Το σύμβολο της ελληνικής ελευθερίας φύλαγε - τιμητικός παραστάτης - ένας Έλληνας φαντάρος. Ο Πόντιος στην καταγωγή Κωνσταντίνος Κουκκίδης. Η τότε ελληνική στρατιωτική διοίκηση είτε τον είχε ξεχάσει - μέσα στη γενική διάλυση που ακολούθησε την κατάρρευση του μετώπου - είτε τον είχε αφήσει σκόπιμα χωρίς διαταγές, έρμαιο των σκληρών ωρών που κύλαγαν, αντιμέτωπο με τη μοίρα του και το Θεό, με μόνο κριτή και ανώτερό του τη δική του συνείδηση, "τοis κείνων ρήμασι πειθόμενον...".

Ο απλός αυτός φαντάρος, όταν στις 8.45 του πρωί έφθασαν μπροστά του οι κατακτητές της χώρας μας και με το δάκτυλο της σκανδάλης του πολυβόλου τους τον διέταξαν να κατεβάσει το εθνικό μας σύμβολο, δεν έδειξε κανένα συναίσθημα. Δεν πρόδωσε την τρικυμία της ψυχής του. Ψυχρός, άτεγκτος και αποφασισμένος... απλώς αρνήθηκε! Οι ώρες της περισυλλογής που μόνος του είχε περάσει δίπλα στη σημαία, τον είχαν οδηγήσει στη μεγάλη απόφαση: "ΟΧΙ"! Αυτό μόνο πρόφερε και τίποτε άλλο. Μια απλή λέξη, με πόση όμως τεράστια σημασία και αξία. Η ελληνική μεγαλωσύνη σε όλη την απλή μεγαλοπρέπειά της, κλεισμένη μέσα σε δύο συλλαβές... Ξέρουν από αυτά οι Έλληνες...

Οι Γερμανοί το περίμεναν... Είχαν λοιπόν προσχεδιάσει τις κινήσεις τους. Μια ξερή διαταγή του επικεφαλής τους έκανε ένα ναζιστή στρατιώτη να κινηθεί.

Ενώ οι συνάδελφοί του κρατούσαν ακίνητο τον Έλληνα μπροστά στις κάνες των όπλων τους, ο ναζί αυτός κρατούσε υποστολή του συμβόλου της ελληνικής ανεξαρτησίας και ελευθερίας, τη διπλώσε προσεκτικά, με σεβασμό και - σαν εκδήλωση φιλίας και εκτίμησης (έτσι είχε αποφασίσει η προπαγάνδα τους) - την παρέδωσε στον Έλληνα.

Ατάραχο, με μία βαθειά αποφασιστικότητα, χαραγμένη στο πρόσωπό του, την πήρε το παλληκάρι. Δεν είχε πού να την παραδώσει, ούτε και σκόπευε να το κάνει. Τυλίχθηκε λοιπόν με αυτήν και μπροστά στα κατάπληκτα μάτια των ναζί, που μαρμαρωμένοι από το αναπάντεχο δεν πρόλαβαν να αντιδράσουν, προχώρησε ως την άκρη του βράχου. Από κει - έχοντας την ελληνική σημαία σάβανο κομμάτι στο κορμί και βάλσαμο στην πληγωμένη του καρδιά - πήδησε στο κενό κάτω και κομματιάστηκε πάνω στα σκληρά ριζόβραγα του ιερού βράχου.

"Ου καταισχυνέω όπλα τα ιερά, ουδ' εγκαταλείψω τον Παραστάτη..." τραγούδησαν εκείνη τη στιγμή μαζί με την ψυχή του Κωνσταντίνου Κουκκίδη και εκατομμύρια αιώνων ελληνικών ψυχών. Ήταν οι ψυχές εκείνων που, από τη βαθειά αρχαιότητα - αυτόβουλα και ενσυνείδητα - είχαν κατά καιρούς θυσιαστεί για την ελληνική ελευθερία. Ήταν ψυχές που άψογα συντεταγμένες παρήλαυναν στον αιτικό αιθέρα, μπροστά από τα δακρυσμένα για τη νέα θυσία που αντικρούσαν μάτια των Καρυάτιδων.

Αλλά μάτια δεν υπήρχαν να τους δουν και η θυσία του νέου ήρωα θα αργούσε πολύ να μαθευτεί από τους σκλαβωμένους Έλληνες. Σημαιοφόρο στην παρέλασή τους οι ψυχές αυτές είχαν την ψυχή του Κωνσταντίνου Κουκκίδη, του Έλληνα στρατιώτη από τον Πόντο, που με τον τρόπο του θανάτου του έγινε κήρυκας και σημαιοφόρος της ελληνικής αντίστασης.

Η θυσία του όμως είχε και ένα άμεσο αποτέλεσμα. Με διαταγή της γερμανικής στρατιωτικής διοίκησης, αποφασίστηκε αμέσως όπως, τόσο στο βράχο της Ακρόπολης όσο και στο Δημαρχείο της Αθήνας, ανεμίξει ελεύθερα η γαλανόλευκη - έστω και δίπλα στο μισητό σύμβολο της κατάρτησης, η ελληνική σημαία. Και σε λίγο και δίπλα στο επεκτάμενο και σε όλα τα ελληνικά δημόσια κτίρια. Αυτό ίσχυσε μόνο για την Ελλάδα.

Χάρη λοιπόν στη θυσία του Κωνσταντίνου Κουκκίδη, η ελληνική σημαία παρέμεινε στην Ακρόπολη - αιώνιος φρουρός της - για να θυμίζει στην εχθρική σημαία της κατοχής πως εκείνη ήταν προσωρινή και πως αν τα χρώματα είχαν σκλαβωθεί, οι ψυχές, οι άνθρωποι και η ιστορία ήταν ελεύθερα και ήταν ελληνικά.

Σ' αυτόν τον αιώνιο φρουρό του Παρθενώνα, τον περιφρονημένο σήμερα ήρωα που το όνομά του ούτε καν αναφέρθηκε στις 18 Οκτώβρη του 1944 - οπότε η ελληνική σημαία υψώθηκε και πάλι μόνη και τελείως ελεύθερα στην Ακρόπολη - τον Έλληνα αυτό φαντάρο που ούτε καν μνημονεύεται στη γιορτή της απελευθέρωσης της Αθήνας κάθε Οκτώ-

βρη, σ' αυτό το παλληκάρι που όχι μόνο το άγαλμά του δεν υπάρχει πουθενά αλλά ούτε ένας ελληνικός δρόμος που φέρει το όνομά του, ο τόσο ύψωρα (21 ετών) χαμένος ποιητής Βασιλής Κουρής έχει αφιερώσει το παρακάτω ποίημα που περιέχεται στην ποιητική του συλλογή Ελληνικός Εσπερινός (εκδ. "Πιτσιλός", Αθήνα 1993, σελ. 158)

ΩΔΗ ΣΤΟ ΦΡΟΥΡΟ
ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ

Στων Μακάρων,
όπου περιδιαβαίνεις τα νησιά,
είτε του Απόλλωνα
να σ' ευφραίν' η λύρα,
ανδρείε στρατιώτη.
Ωραίο να πεθαίνεις για την πατρίδα,
Και σάβανο σου τη σημαία
στο κορμί σου τυλιγμένη να 'χεις,
ωραίο είναι.
Τρόπαια ένδοξα στη μνήμη σου
δε στήθηκαν,
ουδέ αγάλματά σου.
Μα των Καρυάτιδων το δάκρυ
το μνήμα σου ες αεί θ' αδαμαντοστολίζει
και ασπασμό στο μέτωπό σου θ' αποθέτουν,
για την ημέρα εκείνη
που του βάρβαρου το ατσάλι
της Παλλάδος καταπάτησε την πόλη,
και συ,
τη γαλανόλευκη σφραγίζοντας
με το φιλί σου,
στους ώμους ετύλιξες
κι απ' το βράχο εκείνο
το άλμα έκανε στην αθανασία,
"τοis κείνων πήμασι πειθόμενος".

Σημείωση: Η ηρωική πράξη ως γεγονός δεν αμφισβητείται και έχει αναφερθεί στον ελληνικό και ξένο Τύπο (Ισπανικό). Ερευνάται η καταγωγή του Κουκκίδη.
302 - Αστυνομική Επιθεώρηση - Μάιος 2000

Έγινε ο χορός της Ευξείνου Λέσχης Επισκοπής

Μια αξέχαστη ποντιακή βραδιά προσέφερε η Ευξείνου Λέσχη της Επισκοπής στο κατενθουσιασμένο κοινό. Το κατάμεστο οικογενειακό κέντρο "Μίμης" στην Σκύδρα αποδείχτηκε μικρό για να χωρέσει τους φίλους του συλλόγου που έσπευσαν στην εκδήλωση.

Το μικρό χορευτικό του συλλόγου καθώς και το συγκρότημα των Μωμόγερων από τα Κομνηνά Εορδαίας άνοιξαν την εκδήλωση για να δοθεί έπειτα η πίστα στο κοινό που αδημονούσε να χορέψει.

Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν ο βουλευτής του νομού κ. Γικόνογλου, ο νομάρχης κ. Σπάρτσης, ο δήμαρχος Ανθεμίων κ. Καρυπίδης, ο αντιδήμαρχος κ. Παπαδόπουλος Θεοχάρης, ο νομαρχιακός σύμβουλος κ. Καραπαναγιωτίδης, οι δημοτικοί σύμβουλοι Ανθεμίων κ. Σιδηρόπουλος, Παμπουχίδης, Θεοδωρίδης, Ζαραλής, ο πρόεδρος του Α.Σ. Επισκοπής κ. Σαρασίδης, ο πρόεδρος του VAENI Νάουσα κ. Κυριακίδης, ο αντιπρόεδρος του ΑΣΟΠ Επισκοπής κ. Αποστόλου Πασχάλης, εκπρόσωποι του Κεραυνού Επισκοπής αλλά και πολιτιστικών συλλόγων της περιοχής.

Γρ. Κυρ.

Η Ρωμανία
κί' αν επέρασε
ανθεί και
φέρει κί' άλλο

Θέατρο

Το ποντιακό θέατρο αποτελεί ένα κομμάτι της λαογραφίας του ελληνισμού. Δεν μιμείται άλλα πρότυπα, αλλά είναι η ίδια ζωή του Πόντου όπως αυτή κυλούσε στις πολιτείες, στα χωριά, στους κάμπους και στα βουνά. Η παρουσία του αρχίζει από τότε που εγκαταστάθηκαν οι πρώτοι άποικοι Έλληνες στα παράλια του Ευξείνου Πόντου. Λειτουργήσε εθνικά και κοινωνικά, χωρίς να απομακρύνεται από τις ρίζες του, που είναι οι αρχαίες τραγωδίες. Το ποντιακό θέατρο κλείνει μέσα του μια ευδιάθετη καθολικότητα και μια λεπτή ποίηση που δονεί τις ψυχές. Με την απλότητά του, κατόρθωσε και διατηρούσε σε επαφή τον ποντιακό κόσμο με τις παραδόσεις του. Στάθηκε κοντά στο λαό, που ήταν και ο πραγματικός σκοπός. Γι' αυτό και αγαπήθηκε.

Το κυριότερο λαϊκό παραδοσιακό θέατρο που παρουσιάζει στο χώρο του ποντιακού ελληνισμού είναι "Οι Μωμόγεροι" (Μωμοέρια). Η ονομασία τους προέρχεται από τη λέξη "μώμος" (κοροϊδία) και γέρος.

Το θέατρο λειτουργούσε κάθε χρόνο το διάστημα του δωδεκαημέρου των Χριστουγέννων. Οι παραστάσεις του ήταν τυποποιημένες και παρουσιάζαν από περιοχή σε περιοχή διάφορες παραλλαγές στη μεταμφίεση, στις μάσκες, στη σύνδεση των ομάδων και στην υπόθεση του έργου.

Αρχηγός της ομάδας ήταν ο Αλογάς ή Κυζιρτζής και τα πρόσωπα Πασάς ο Βασιλέας, ο Τσαούς, ο Αράφ, ο Γιατρός, η Νύφε, ο Γέρον ή Γραία και ο Αρκον. Ο Αλογάς φορούσε ένα ξύλινο στεφάνι στη μέση του από λυγισμένη βέργα κρυνιάς. Στις άκρες του στεφανιού κρέμονταν κουδουνάκια αλόγου και όταν κουνούσε το σώμα του, τα κουδουνάκια κουδούνιζαν. Στο χέρι του κρατούσε ένα ρόπαλο, με το οποίο προστάτευε τη νύφη, για να μην την κλέψουν. Ο Πασάς ή ο Βασιλέας, ο Τσαούς, ο Αράφ, ο Γέρον και η Γραία ήταν κι αυτοί ανάλογα μεταμφιεσμένοι. Ο Αρκον φορούσε μάσκα αρκούδας και έμοιαζε με πραγματική αρκούδα. Η νύφε ήταν άνδρας ντυμένος με νυφικά. Ο γιατρός κρατούσε τσάντα και ακουστικά και είχε μπαστουνάκι. Οι μωμόγεροι χόρευαν με συνοδεία λύρας και έπαιζαν κωμικές σκηνές στις αυλές και στις πλατείες. Οι παραστάσεις δίνονταν, τις περισσότερες φορές, για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Στις περιπτώσεις αυτές την ομάδα συνόδευε ένας ταμίας (δισακκάς).

Οι μωμόγεροι είχαν και τα δίστιχά τους.

"Πουλί μ' έρθαν τα κάλαντα και ξέβαν μασκαράδες ατίν δώρα θα τοπλαιγιέβν' σ' ία τα μαχαλάδες"

"Μα σαν εμας τη μωμογέρτζ' έχομε έμορφον νύφεν εμάς αν κ' ινανέβτεν η γειτονία είδεν".

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

"Η ΚΑΛΛΙΘΕΑ"

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Μορφωτικού Συλλόγου "Η Καλλιθέα" μετά το πέρας της επιτυχημένης πραγματοποίησης του ετήσιου χορού του, αισθάνεται την ανάγκη να ευχαριστήσει θερμά:

- τους εξαιρετικούς καλλιτέχνες Κώστα Σιαμιδή (λύρα), Αχιλλέα Βασιλειάδη (τραγουδι), Θόδωρο Βεροιώτη (λύρα), Γιώργο Δημαρίδη (τραγουδι), Ανέστη Ραμπίδη (τραγουδι), Ανδρέα Μαυρόπουλο (λύρα - τραγουδι), Μπάμπη Ανθιμίδη, Βαγγέλη Τολικά και Θανάση Ελευθεριάδη από την Ξάνθη (νταούλια), που συμμετείχαν αφιλοκεδώς, καθώς επίσης και τους υπόλοιπους καλλιτέχνες του κέντρου "Γκαντιδή" για την ευχάριστη βραδιά που πρόσφεραν στον κόσμο

- όλους τους καταστηματαρχές και φίλους του Συλλόγου για την ευγενική προσφορά των δώρων τους και κατά συνέπεια τη συμβολή τους στην επιτυχία του χορού μας. Τους ευχόμαστε καλές δουλειές

- το προσωπικό του κέντρου "Γκαντιδή" για τη γρήγορη και ευγενική εξυπηρέτησή τους.

- τους χορηγούς της εκδήλωσης:
  - α) Χρήστο Ζαχαριδή (αποθήκη υαλικών)
  - β) Θωμά Αναγνωστόπουλο (ταβέρνα "Ολυμπιάδα" Βεργίνας)
  - γ) το Δ/ντή Ένωσης Ροδοχωρίου κ. Χαράλαμπο Ιασωνίδη και τον κ. Νίκο Κελεσιδή για τα φρούτα που μας χάρισαν.

- τέλος τα μέλη και τους φίλους του Συλλόγου που με τη μαζική παρουσία τους στήριξαν την εκδήλωση και συνέβαλαν στην επιτυχία της.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο βουλευτής Ν. Ημαθίας κ. Μ. Γικόνογλου, ο αντινομάρχης κ. Ορέστης Σιδηρόπουλος, οι νομαρχιακοί σύμβουλοι κ. Ανδρέας Βλαζάκης (πρώην Νομάρχης), κ. Τάσος Σιδηρόπουλος και κ. Τάσος Χατζησάββας, οι αντιδήμαρχοι κ. Κυριαζής Κόλβατζης και Ιωάννης Κουρουζίδης, οι δημοτικοί σύμβουλοι κ.κ. Μένιος Ποτουρίδης, Χρήστος Σκουμπόπουλος και Χρήστος Γεωργιάδης, ο δ/ντής της ΔΕΠ κ. Ιωάννης Καμπούρης, ο πρόεδρος της Ο.Π.Σ.Ν.Η. κ. Μάκης Τσαμπουλατίδης.

Ακόμη οι πρόεδροι των Συλλόγων: Κρητικών κ. Ιωάννης Παντερομαράκης, του ΜΕΑΣ Δημόκριτος κ. Θεόδωρος Κωνσταντινίδης, των Κιβωτιανών κ. Χαράλαμπος Ανθιμίδης. Εκπρόσωποι της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας κ. Νικόλαος Ιακωβίδης, της Ευξείνου Λέσχης Ειρηνούπολης κ. Βούλα Τηλεκερίδου και του Συλλόγου Προμηθέα.

Τέλος μας τίμησε με την παρουσία του και ο πολύ καλός φίλος του Συλλόγου μας κ. Θανάσης Γεωργιάδης.

Τους ευχαριστούμε όλους θερμά.

Εκτός από τους μωμόγερους, από γραφτές μαρτυρίες, συμπεραίνεται ότι στην περίοδο των Κομνηνών (1204-1461) στην Τραπεζούντα υπήρχαν θέατρα.

Στοιχεία για τα συγκεκριμένα έργα που παίχτηκαν στον Πόντο έχουμε μετά το 1850. Υπήρχαν θέατρα και θίασοι στα αστικά κέντρα του Πόντου, το Καρς και της Κριμαίας. Τα έργα ήταν γραμμένα στην ποντιακή διάλεκτο, ακόμη και οι τραγωδίες. Στην περίοδο της επανάστασης του 1821 οι παραστάσεις δίνονταν για την ενίσχυση του απελευθερωτικού αγώνα.

Το ποντιακό θέατρο παρουσιάζει γύρω στα 250 θεατρικά έργα. Πατέρας του ποντιακού θεάτρου κατά τον Ι. Παμπούκη θεωρείται ο Κερασούντιος Ιωάννης Βαλαβάνης, ο οποίος έγραψε σε στίχο την κωμωδία "Ειμαρμένης Παιχνία" (Αθήνα 1850). Άλλοι πάλι θεωρούν σαν πατέρα του ποντιακού θεάτρου τον Γεώργιο Φωτιάδη από την Κρώμνη (1873-1909). Ο Φωτιάδης σπούδασε νομικά στην Αθήνα, αλλά ασχολήθηκε συστηματικά με τη συγγραφή θεατρικών έργων. Τα θεατρικά του έργα "Λαζάραγας", Κωνσταντινούπολη 1904 και "Προξενεία" 1908, θεωρούνται από τα καλύτερα θεατρικά ποντιακά έργα.

Μεγάλος θεατρικός συγγραφέας θεωρείται και ο Φίλων Κτενίδης.

Σπουδαία θεατρικά έργα θεωρούνται "Οι Ερωτόληπτοι" κωμωδία μονόπρακτο (Αθήνα 1876) του Κωνσταντινίδη, "Σταύρος και Σταυρούλα" (Κωνσταντινούπολη 1904) του Φιλίππιδη από την Οινόη, "Τον Γουδουλά ο Κάστρον" (Αθήνα 1914) του Μισοηλίδη.

Έξχωρηστη ακμή παρουσιάζει στο ποντιακό θέατρο από το 1890 και ως τις μέρες του ξεριζωμού. Στην Τραπεζούντα χτίστηκε θέατρο που είχε 300 θέσεις και 15 θεωρεία. Υπήρχαν ερασιτεχνικοί θεατρικοί όμιλοι, οι οποίοι έδιναν παραστάσεις στις πλατείες και σε σχολεία με την ευκαιρία κάποιας θρησκευτικής ή εθνικής γιορτής. Παραστάσεις στον Πόντο έδιναν και θίασοι από την Ελλάδα. Το 1894 στην αυλή του Φροντιστηρίου της Τραπεζούντας ο θίασος "Ταβουλάρη - Κοτοπούλη" έδωσε θεατρική παράσταση που άφησε εποχή.

Οι θίασοι παρουσίαζαν κυρίως τα έργα: "Αθανάσιος Διάκος", "Η Γκόλφω", "Ο Μάρκος Μπότσαρης", "Τη Τρίχας το Γεφύρι". Ακόμη παρουσιάζαν έργα από τις κωμωδίες του Μολιέρου, τα δράματα του Σίλλερ και από τις αρχαίες τραγωδίες.

Το ποντιακό θέατρο στη μακραίωνη ιστορία του διατήρησε ανόθευτη την ελληνική του πορεία. Στάθηκε το λαϊκό σχολείο του ποντιακού ελληνισμού. Η μελέτη και η έρευνά του αποτελεί εθνικό και κοινωνικό χρέος.

Γιάννης Μελετιδής

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

• Οι στήλες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του.

• Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες. Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται.

Ιστορικές επιστολές Αλέξανδρος Ακριτίδης Εμπορος Τραπεζούντας

Τον κρέμασαν οι Τούρκοι στην Αμάσεια το Σεπτέμβριο του 1921

1921 7βρ 5 Κυριακή

Γλυκυτάτη μου Κλειώ

Σήμερα ετελέσθη εν τη φυλακή λειτουργία και εκοινωνήσαμε όλοι, περί του 100 από διάφορα μέρη. Έχει αποφασισθεί ο δια της κρεμάλας θάνατος. Αύριον θα πηγαίνουν οι 60 μεταξού αυτοί οι 5 Τραπεζούντιοι και θα γίνει ο δι' αγχόνης θάνατος.

Την Τρίτην δεν θα είμεθα εν ζωή, ο Θεός να μας αξιώσει τους ουρανούς και σε σας να δώσει ευλογία και υπομονή.

Τα παιδιά ας παίξουν και ας χορέψουν. Ας σε βλέπω να κανονίζεις όλα όπως ξέρεις εσύ.

Ο αγαπητός μου Θεόδωρος ας αναλαμβάνει πατρικά καθήκοντα και να μην αδικήσει κανένα από τα παιδιά τον Γέργον να τελειώσει το σχολείον και να γίνει καλός πολίτης. Τον Γιάννην ας τον έχει μαζί του στη δουλειά. Από τα μικρά, τον Παναγιώτη να στείλεις στο σχολείο, την Βαλεντίνην να την μάθης ραπτικήν. Την Φωφών να μη χωρίζεις ενόσω ζεις.

Εις τον Στάθιον τας ευχάς μου και την υποχρέωσιν όπως χωρίς αμοιβήν διεκπεραιώσει όλας τας οικογενειακάς μου υποθέσεις που θα του αναθέσσητε.

Ο παπα Συμεών ας με μνημονεύσει ενόσω ζή. Να δώσης 5 λίρες στην Φιλόππωχον, 5 λίρες στην Μέριμαν, 5 λίρες στου Λυκαστή το σχολείον. Και ας με συγχωρέσουν όλοι οι αδελφοί μου, οι νυφάδες και όλοι οι συγγενείς και φίλοι.

Αντίο βαίνω προς τον πατέρα και συγχωρήσατέ μου

Ο υμέτερος
Αλ. Γ. Ακριτίδης

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Προγραμματισμός βασικών εκδηλώσεων - δραστηριοτήτων για το 2002

Συνέχεια από την 1η σελ.

Λεωφορείο για μετακίνηση 200.000 δρχ. ή 600 ευρώ

18 Μαρτίου, συμμετοχή με το χορευτικό μας σε εκδηλώσεις των Ασωμάτων

25 Μαρτίου 2002, παρέλαση τμημάτων

Λειτουργία τμημάτων διδασκαλίας της ποντιακής διαλέκτου στην ΕΛΒ (εποπτικά μέσα μετακίνησης - αίθουσα κ.λ.π. 400.000 δρχ. ή 600 ευρώ)

Αναβίωση παραδοσιακών ομαδικών παιχνιδιών του Πόντου (150.000 δρχ. ή 450 ευρώ)

Φωτογράφιση των τμημάτων, συγκέντρωση υλικού για εκτύπωση ενημερωτικού φυλλαδίου της Λέσχης (1.000 ευρώ).

Ημερήσια εκδρομή

Αποτύπωση εδάφους του περιβάλλοντος χώρου του Πνευματικού Κέντρου της ΕΛΒ στο Πανόραμα

Ενέργειες για ανεύρεση οικονομικών πόρων για την ολοκλήρωση των εργασιών του περιβάλλοντος χώρου του Πνευματικού Κέντρου στο πανόραμα

Μάιος 2002, εκδηλώσεις εθνικής μνήμης (ομιλίες, λαμπαδηδρομία, επιμνημόσυνη δέηση, κατάθεση στεφανιών, δεξίωση) 1.000 ευρώ

"Ο χορός μέσα από τα έθιμα του ποντιακού γάμου" σε Ρόδο και Κω

Συμμετοχή σε Διεθνές φολκλορικό φεστιβάλ στη Βουλγαρία (1.000 ευρώ).

Συναπάντημα ποντιακών νεολαίων όλης της χώρας στην Ιερά Μονή "Παναγία Σουμελά" (1.500 ευρώ)

Ιούνιος 2002, προγραμματισμός για αιμοδοσία

10-15 Αυγούστου 2002 κεντρικές εκδηλώσεις στην Παναγία Σουμελά. Συμμετοχή στην διοργάνωση και τις πολιτιστικές εκδηλώσεις με χορευτικό - χορωδία (1.500 ευρώ)

Τέλος Αυγούστου 2002, κεντρικές εκδηλώσεις με φορέα διοργάνωσης την Εύξεινο Λέσχη Βέροιας (υπό την αιγίδα της Ν.Α. Ημαθίας) σε όλο το Νομό με συγκροτήματα Αιγύπτου, Βουλγαρίας και των κατά τόπους συγκροτημάτων (15.000 ευρώ)

Σεπτέμβριος 2002, 5ο Παγκόσμιο Συνέδριο του Ποντιακού Ελληνισμού

16 Οκτωβρίου 2002, παρέλαση των τμημάτων της Λέσχης

28 Οκτωβρίου 2002, παρέλαση των τμημάτων της Λέσχης

Τέλος Δεκεμβρίου 2002 χριστουγεννιάτικες εκδηλώσεις (500 ευρώ)

Το κόστος των εκδηλώσεων ανέρχεται στο ποσό των 24.250 ευρώ.

Αναμνήσεις από τον Πόντο

ΕΝΑΣ ΕΝΤΙΜΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΣ

Του Ευσταθίου Ακριτίδη

Κατά το έτος 1919 έφυγα από το Νοβορώσισκ της Ρωσίας όπου είχα καταφύγει με τους γονείς μου και μέσω Κωνσταντινουπόλεως επανήλθον εις Τραπεζούνταν και ανέλαβα τα δικηγορικά μου καθήκοντα και ως νομικός σύμβουλος της Οθωμανικής Τραπεζής (Μπανκ Οτομάν).

Κατά την ως άνω περίοδο ο αείμνηστος Μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρύσανθος απουσίαζε εις την Ευρώπη ως εκπρόσωπος του Νομού Τραπεζούντος και περιχώρων δια εθνικά ζητήματα του Πόντου και ως εκπρόσωπος αυτού είχε διορισθεί ο μετέπειτα μετά του Αλεξάνδρου Ακριτίδη υπό των Κεμαλικών Δικαστηρίων καταδικασθείς εις θάνατον και εκτελεσθείς Ματθαίος Κωφίδης. Κατά το χρονικό αυτό διάστημα με βάσιν την πόλιν της Κερασούντος την επιτήρησιν ασφαλείας των παραλίων της Μαύρης Θάλασσας, από Ζόγκουλάκ έως Βατούμ, την είχε ο Οσμάν Αγάς έχων υπό την προσωπικήν διαταγήν δύο χιλιάδες περίπου "τσέτες" ενόπλιου συμμορίας.

Εις την Κερασούντα είχαν συλληφθεί τρεις προύχοντες Έλληνες με επικεφαλής τον έμπορον Γεώργιον Κουρουμλήν από τον αρχιστέτη Οσμάν Αγά και δια της Εισαγγελικής Αρχής τότε εστάλησαν εις το Κακουργοδικεϊόν Τραπεζούντος, δια να δικασθούν ως ένοχοι εσχάτης προδοσίας, διότι απεφάσισαν και ενήργησαν δια την βίαν απόσπασιν της περιοχής Κερασούντος και περιχώρων και την ίδρυσιν Ελληνικού Ποντιακού Κράτους.

Ητο η αρχή της περιόδου της Κεμαλικής Κυβερνήσεως και ετηρούντο οι διαδικασίες του Ποινικού Δικαίου. Την υπεράσπισιν αυτών μου είχε αναθέσει η Μητρόπολις Τραπεζούντος όπως και πάσης άλλης τοιαύτης φύσεως. Είχα επισκεφθεί τον τότε πρόεδρον του Κακουργοδικεϊου, ένα γέροντα έξοχο δικαστικό και ακέραιο χαρακτήρα και τον παρεκάλεσα ως αρμόδιο να προσδιορίσει την δικάσιμον. Ο αείμνηστος αυτός δικαστής μου είπε:

"Ακουσε, Ακρίτη εφέντη, να μη ζητήσεις τον προσδιορισμό της δίκης, εξήτασα την δικογραφία, τα όσα γράφουν εναντίον τους θα πέσουν στο ακροατήριο και κακώς τους ανθρώπους αυτούς ταλαιπωρούν, διότι τίποτα το επιληψίμο εις βάρος τους δεν υπάρχει και θα αθωωθούν. Τώρα ως υπόδικοι είναι υπό την προστασίαν της Δικαιοσύνης και εδώ εις τας φυλακάς η ζωή τους δεν διατρέχει κανένα κίνδυνον. Αν γίνει η δίκη, θα απαλλαγούν και είμαι υποχρεωμένος να τους στείλω στην πατρίδα τους, εκεί όμως θα τους σφάξει ο Οσμάν Αγάς".

Παρέμειναν εις τας φυλακάς Τραπεζούντος ως υπόδικοι και το έτος 1992 με την επελθούσα διάλυσιν του Μικρασιατικού μετώπου μεταφέρθησαν εις την Ελλάδα, όπως προέβλεψεν η Συνθήκη δια την ανταλλαγήν των πληθυσμών. Εντιμοί άνθρωποι ανεξάρτητα από θρησκεία και εθνικότητα υπάρχουν ακόμη εις την ανθρωπότητα. Αιωνία η μνήμη του αειμνήστου αυτού δικαστού. Δεν ανέφερα το όνομά του, διότι δεν υπάρχει βάσιμος λόγος. Οσάκις ανάβω ένα κερί για τους γονείς μου, βάλω και ένα κερί για τον ξεχωριστόν αυτόν ανθρωπιστήν.

ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΚΑΛΑΝΤΑ ΤΩΝ ΦΩΤΩΝ

Από της ερήμου ο Πρόδρομος
ήλθε να βαπτίση τον Κύριον.

Αγιος, Αγιος, Αγιος
Υπάρχεις και Κύριος.

Γηγενείς, σκιρτάτε και χαίρεσθε
τάξεις των Αγγέλων, ευφραίνεσθε.

Αγιος, Αγιος, Αγιος
Υπάρχεις και Κύριος.

Ηλθε, κηρυττόμενον έβλεπε,
Απορών εφάνη ο Πρόδρομος

Αγιος, Αγιος, Αγιος
Υπάρχεις και Κύριος.

Θες μοι την παλάμη σου, Πρόδρομε
Βάπτισον ευθύς τον Δεσπότη σου.

Αγιος, Αγιος, Αγιος
Υπάρχεις και Κύριος.

Ψάλλοντες Χριστόν τον θεόν ημών,
Δεξάσθε λουτήρα βαπτίσματος.

Αγιος, Αγιος, Αγιος
Υπάρχεις και Κύριος

Η ιστορία της λύρας

Καθ' ύλην Χρήστου Τσαρτιλίδη

Σε μια γειτονιά, στον Πόντο, ζούσε ένας άρχοντας με πολλούς πλούσιους που είχε μια μοναχοκόρη, πολύ όμορφη, και στην ίδια γειτονιά ζούσε και μία χήρα φτωχή που είχε ένα αγόρακι. Τα δύο παιδιά έπαιζαν αγαπημένα με άλλα παιδιά της γειτονιάς, αδιάφορα για την κοινωνική και οικονομική διαφορά τους. Όταν πέρασαν τα παιδικά χρόνια και ήρθαν τα εφηβικά, ο φτωχός νέος και η πλούσια κοπέλα αγαπήθηκαν. Κάποια μέρα αποφάσισαν να παντρευτούν.

- Να στείλεις τη μάνα σου, είπε κάποια μέρα η κοπέλα, να με ζητήσει από τους γονείς μου. Όταν θα με ρωτήσουν οι γονείς μου θα τους πω πως δεν μπορώ χωρίς τον πατέρα σου.

Στην επιμονή του μοναχογιού υποχώρησε η μάνα και απήγγηξε "ς σο φαλόφεμαν".

Η απάντηση του πατέρα του κοριτσιού ήταν αρνητική. Αποκλείεται, είπε, στη φτωχή χήρα.

- Πώς τόλμησες να ζητήσεις την κόρη μου για σύζυγο; Κάτι τέτοιο να το βγάλεις από το νου σου, της είπε.

Όταν έμαθαν οι ερωτευμένοι τη σκληρή απάντηση του άρχοντα βασάνιζαν το μυαλό τους τι να κάνουν.

Ο νέος έλεγε να ξενιτευτεί για να κερδίσει χρήματα και να την ζητήσει. Η νέα του έλεγε να μην φύγει, γιατί δεν μπορεί να ζήσει μακριά του και ότι αν φύγει θα πεθάνει.

Θα κάνεις, της είπε ο νέος, υπομονή, τουλάχιστον έξι μήνες. Αν κατά την απουσία μου αρρωστήσεις, ένα "σαίν" να στείλει ο πατέρας σου για να με ειδοποιήσει κι εγώ θάρω αμέσως.

Δεν πέρασαν δύο μήνες και αρρωστήσε βαριά η μοναχοκόρη, χωρίς να έχουν αποτέλεσμα τα φάρμακα και οι φροντίδες των γιατρών. Κανείς δεν υποψιάστηκε ότι η αιτία ήταν η "σεβιά". Όταν πλησίαζε το τέλος της είπε στη μάνα της την αιτία και πως δεν μπόρεσε να περιμένει το νέο π' αγαπήσε ούτε μια εβδομάδα.

Όταν έμαθε τα καθέκαστα ο πατέρας της, έστειλε α-

μέσως ένα "σαίν" να φέρει πίσω το νέο. Ο ερωτευμένος νέος όταν πήρε την πρόσκληση του άρχοντα "εποίκεν τη νύχτα μέρα και σα ποδάρια έγκεν φτερά". Ενώ πλησίαζε προς τα νεκροταφεία της εκκλησίας τότε κατέβηκαν στον τάφο την αγαπημένη του. Χωρίς να χάσει καιρό ελάγκεψεν απέναντί του, εσπώγγεν το χώμα, ένοιξεν την κασέλαν, εφίλισεν στέν και έκοψεν και επαίρ τα' έναν την πλεξούδα σ' ας, ασα τρία που είχαν. Εγκαλιάστανά το και έφεν τ'ς σο ρασίν. Κανών "κι εθέλεσεν να ελέπ' ούτε τη μάνα σ'α. Κάθον ημέραν ετοπλάευσεν τοιτσέκια και πριν ξημερών καλά - καλά, εκατήβαιναν 'ς σο ταφίν σ'α. Πρώτε εθέκνεν τα τοιτσέκια απάν 'ς σο ταφίν κι έπειτα εβγάλνεν την πλεξούδα ασόν κόρφον σ'α και σίτια αρκάννεν στα έκλαιεν απαρηγόρητα. Και πριν να εβγαίνε ο ήλεν έφεβεν και επαίγγεν σο ρασίν.

Έναν ημέραν, σίτια έγκλα 'έν απάν' 'ς σο ταφίν, εζέβεν έναν δυνατόν αέρας επαίρειν και εταούτσειν σ'α. Ετρεξεν και ετοπλάεψεν όσα μαλλία επρόφτασεν και ετύλιζενάτα απάν σ' έναν κομμάτ' σανιδ'.

Τ' άλλ' την ημέραν όταν επή 'έν τοιτσέκια σο ταφίν της αγαπημέναν, είδε, απάν σ' έναν ταταίν εκρεμάουσαν δύο τρία ασά μαλλίια. Ετράκωσεν το κλαδίν τη τσατρί και έδεσεν και τα' άλλο τη μαλλί την άκραν σ' άλλο την άκραν τη τσατρί και έβαλαν ατα με τα άλλα τα μαλλία που είχαν. Αμον ντ' ετρίφταν

το έναν με το άλλο εζέγγεν έναν παράξενον λαλίον, που ομοιάζε με την λαλίαν τη αγαπημέναν. Χωρίς να χάν' καιρόν εη' εν'ς σ' ορμάν έκοψε ένα κομμάτ' ξύλον και εποίηκεν το ομοίωμα της αγαπημένης, κάτι όμοιο με το σχήμα της ποντιακής λύρας.

Τα τρυπία, συμβολίζνε δύο ομμάτια και το στόμα. Τα τρία κόρδα, συμβολίζνε τα τρία πλεξούδα της μοναχοκόρης. Ο γαϊδαρον (ένα γελάκι) όπου ακουμπούν τα κόρδα συμβολίζνε το στηθοδεσμον. Τα δύο καμπυλωτά γραμμάς την μέσην σ'α, ο λαμός της λύρας την γούλαν σ'α και όλεν το άλλο το λυγερόν κορμίν τη κοριτσι'.

Πριν από αρκετά χρόνια όταν ο Άλκης Στέας στην τηλεόραση ρώτησε έναν κρητικό λυράρη "γιατί αγαπητέ εσείς οι Κρητικοί αγαπάτε τόσο πολύ τη λύρα", ο γέρο λυράρης απάντησε χαρακτηριστικά, γιατί μοιάζει με την κοπέλα μας... Κοινή λοιπόν η παράδοση για την ιστορία της λύρας.

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

Κωνσταντινίδης Κωνσταντίνος

Κωνσταντινίδης Κωνσταντίνος του Γεωργίου, Εμπόρος στη Μασσαλία, από τους πρωτεργάτες της κίνησης για την ανεξαρτησία του Πόντου, πρόεδρος του "Παμπόντιου Συνεδρίου" του ελληνοισμου του Πόντου, που συνήλθε στη Μασσαλία από τις 22 Ιανουαρίου έως τις 4 Φεβρουαρίου του 1918.

Γεννήθηκε το 1856 στην Τραπεζούντα. Πατέρας του ήταν ο περίφημος καπετάν Γιωρ πασάς, ισόβιος δήμαρχος της Κερασούντας και η μητέρα του ήταν Τραπεζούντια, από τη γνωστή οικογένεια του Χατζηκακούλογλου. Τα παιδιά του χρόνια τα πέρασε στην Κερασούντα. Εφηβος έφυγε από εκεί για την Αθήνα, να συνεχίσει τις σπουδές του. Παρέμεινε στην πρωτεύουσα της Ελλάδας ως το 1878. Στα 22 του χρόνια έφυγε για τη Μασσαλία, όπου ζούσε ο θείος του, Διονύσιος Κωνσταντινίδης, που ασχολούνταν με το εμπόριο. Κοντά του παρέμεινε επί τέσσερα χρόνια.

Στη συνέχεια, το 1883, ίδρυσε δικό του εμπορικό οίκο και επιδόθηκε στο εμπόριο με εκπληκτική επιτυχία. Μέσα σε λίγα χρόνια κατάφερε να γίνει ο μεγαλύτερος εισαγωγέας φουντουκιών της Μασσαλίας και ολόκληρης της Δυτικής Ευρώπης, κάνοντας τα φουντούκια γνωστά σε όλα τα ευρωπαϊκά εμπορικά λιμάνια. Παράλληλα, έδωσε μεγάλη ώθηση στην εισαγωγή και εξαγωγή σε όλα τα είδη ξηρών καρπών.

Ο πόλεμος του 1914-18 βρήκε τον εμπορικό οίκο Κωνσταντινίδη στον κολοφώνα της ακμής του. Τότε ο Κωνσταντινίδης αναπτύσσει μεγάλη πατριωτική δραστηριότητα. Σ' αυτόν βρίσκουν το μοναδικό προστάτη τους όλοι οι αποκλεισμένοι, εξαιτίας του πολέμου, σε διάφορες πόλεις της Ευρώπης Πόντιοι σπουδαστές. Χάρη στην οικονομική του υποστήριξη κατόρθωσαν να τελειώσουν τις σπουδές τους σε μία εποχή κατά την οποία οι γονείς τους εξορίζονταν ή δολοφονούνταν από τους Τούρκους.

Από το 1918 και έπειτα ο Κωνσταντινίδης μπαίνει επικεφαλής της κίνησης για την ανεξαρτησία του Πόντου και προσφέρει σημαντικά ποσά, αλλά και τον προσωπικό του μόχθο, για τη διεξαγωγή του αγώνα.

Τον Οκτώβριο του 1917, ήδη με την επανόσταση των μπολσεβίκων στη Ρωσία και την αποχώρηση των Ρώσων από τον Πόντο, ο Κωνσταντίνος Κωνσταντινίδης έστειλε επιστολές (εγκύκλια γράμματα) από τη Μασσαλία παντού όπου ζούσαν Πόντιοι και τους ζητούσε να οργανωθούν και να αγωνισθούν για τον κοινό σκοπό. Ταυτόχρονα, έκανε έκκληση στις μεγάλες δυνάμεις της Εγκάρδιας Συνεννόησης (Αντάντ) για τη δημιουργία ανεξάρτητου κράτους του Πόντου, με πολίτευμα δημοκρατικό.

Μεταξύ άλλων, ο Κωνσταντινίδης έστειλε και

ταχυδρομικά δελτάρια με το χάρτη του Πόντου, στην ελληνική και τη γαλλική γλώσσα, με το "σάλπισμα": "Πολίται του Πόντου εγερθήτε, υπομνήσατε εις τα φιλελεύθερα έθνη τα ύψιστα δικαιώματά σας εις την ζωήν και την ανεξαρτησίαν".

Στις 13 Νοεμβρίου του ίδιου χρόνου (1917) ο Κωνσταντινίδης έγραψε το Συνδεσμο "Πόντος" στην Αθήνα: "Προ ημερών ήμουν εις την Νίκαιαν προς συνάντησιν του μεγάλου μας πρωθυπουργού κ. Βενιζέλου, παρά τω οποίω έσχον ημίωρον συνέντευξιν. Ο σεβαστός Πρόεδρος της κυβερνήσεως επιδοκιμάζει καθ' όλα τον αγώνα μας και με ενθάρρυνε πολύ δια την επιτυχίαν του, η δε υποστήριξις του μας είναι από τούδε εξηραλισμένη".

Από την πρώτη στιγμή ο Κωνσταντινίδης ενημέρωνε την ελληνική κυβέρνηση, που όπως αποδείχθηκε στη συνέχεια, αδράνησε.

Την ίδια εποχή ο φιλογερός αυτός πατριώτης έδωσε συνεντεύξεις στην παρισινή εφημερίδα "Ζουρνάλ ντ' Ελλέν" και δημοσίευσε χάρτη του Πόντου.

Από τη Βοστώνη, ο καπνέμπορος στη Ν. Υόρκη Α.Γ. Ψωμιάδης έστειλε τηλεγράφημα στον Κωνσταντινίδη στη Μασσαλία, με το οποίο του έκανε γνωστό ότι τηλεγράφησε στις 6 Δεκεμβρίου του 1918 το παρακάτω ψήφισμα στον Πρόεδρο Ουίλσον, στους πρωθυπουργούς της Αντάντ και το Βενιζέλο: "Μέγας αριθμός πολιτών Ελλήνων, παροίκων κρατών εζ' Ευξείνου Πόντου επί Μαύρης θαλάσσης, συνελθόντες ενταύθα (στη Ν. Υόρκη) σήμεραν πρώτην Δεκεμβρίου 1918, πολίταιν έκκλησιν Προέδρω και Λαώ Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και μετά σεβασμού ποβάλλουσι δικαίας και αδιαφιλονικήτους αξιώσεις αυτών, να απελευθερωθώσι δια παντός των γαμψών ονύχων του τουρκικού ζυγού και τοις επιτραπή, συμφώνως προς τας αρχάς διακηρυχθείσας υπό μεγάλου και αγαπητού μας Προέδρου, να αποφασισαι περί της εαυτών τύχης και αυτοκυβερνηθώσι συμφώνως προς τας αρχάς και ιδέας Αμερικανικής Δημοκρατίας".

Το Α' Παμπόντιο Συνέδριο, που έγινε στη Μασσαλία, στις 22 Ιανουαρίου του 1918, και για το οποίο μόνο μερικές επαρχιακές γαλλικές εφημερίδες έγραψαν, έστειλε στον επίτροπο (υπουργό) Εξωτερικών της Σοβιετικής Ένωσης Λέοντο Τρότσκι το ακόλουθο τηλεγράφημα, το οποίο υπέγραψε ο Κωνσταντινίδης:

"Συνέδριον, συγκληθέν εν Μασσαλία, πολιτών καταγομένων εκ Πόντου, αποτελούμενον εζ' αντιπροσώπων πολιτών διαμενοντών εις Ηνωμένας Πολιτείας, εις την Ελβετίαν, εις την Αγγλίαν, εις την Ελλάδα, Αίγυπτον και εις όλας τας χώρας της Ευρώπης και της Αμερικής, σας παρακαλεί

Συνέχεια στη σελ. 8

Αναμνήσεις

Την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους την είχαμε πληροφορηθεί ύστερα από έξι μήνες σε ένα χωριό του Σουρμενών.

Τότε ο παπός του χωριού μια Κυριακή είπε στο εκκλησίασμα: "Αγαπητοί χριστιανοί, εν ονόματι της Αγίας Εκκλησίας μας ανακοινώνω το μεγάλο και χαρμόσυνο δι' ημάς γεγονός".

Υστερα από 400 χρόνων δουλεία, κατά την διάρκεια των οποίων υπέστη το πάνδεινο ο ελληνικός λαός και αγωνίστηκε με υπαράνθρωπες θυσίες και ποταμούς αιμάτων, επιτέλους απέκτησε την ελευθερία του. Εχουμε κράτος Ελλήνων που θα μας βοηθήσει να ελευθερωθεί και ο Πόντος. Ας βροντοφωνήσωμε "ζήτω η ελεύθερη Ελλάδα".

Τότε το εκκλησίασμα έξαλλο από χαρά και συγκίνηση άναψε κεριά και λαμπάδες και όλοι έψαλλαν: "Τη Υπερμάχου στρατηγώ τα Νικητήρια". Και όταν οι πιστοί βγήκαν από την εκκλησία άρχισαν να τραγουδούν τραγούδια της ελληνικής λεβεντιάς.

Υστερα μια ομάδα με επί κεφαλής τον παπά καταλήξαν στο σπίτι του Μουχτάρη ζητωκραυγάζοντας για τη λευτεριά. Το στρώσανε στο φαγοπότι και στο γλέντι.

Η είδηση αστραπιαία έφτασε ως τις τουρκικές αρχές. Κατά το βραδάκι τουρκοί αστυνομικοί (τσανταρμάδες) περικύκλωσαν το σπίτι του Μουχτάρη και σαν λυσασμένα σκυλιά έπεσαν επάνω τους με βρισιές και ξυλοδαρμούς. Τους έβγαλαν έξω στην αυλή λέγοντας "Γκιβουρλάρ, τώρα θα σας δείξουμε πως γιορτάζετε την ελευθερία σας".

Αρπαξαν τους νέους, τους κάλλησαν στον τοίχο, έτοιμοι να τους τουφεκίσουν.

Μια γυναίκα έβαλε τις φωνές για να τους εμποδίσει. Την οδήγησαν κι αυτήν στον τοίχο κοντά στους μελλοθάνατους. Κι ενώ οι τσανταρμάδες περίμεναν διαταγή του τσαούση για να πυροβολήσουν, ο Μουχτάρης πλησίασε τον τσαούση και του είπε:

Αφέντη γιατί θέλεις να τους σκοτώσεις; Αυτοί γλεντούσαν και φώναζαν επειδή γιορτάζει η γυναίκα μου!

Τι είν' αυτά που λες γκισούρι;

Ζήτω η Ελευθερία φωνάζανε. Ναι, Ελευθερία φωνάζαμε, γιατί σήμερα είναι του Αγίου Ελευθερίου και τη γυναίκα μου Ελευθερία τη λένε! Και την ώρα εκείνη έβαλε στο χέρι του τσαούση μερικές λίρες. Ο τσαούσης έγινε αρνί, άλλαξε γνώμη και φώναξε:

Κάτω μπρέ το ντουφεκία σας, χαιβάνια, τι πάτε να κάνετε; Δεν ακούτε που γιορτάζει η γυναίκα του Μουχτάρη; Ελευθερία τη λένε.

Τούρκοι και Έλληνες γλέντησαν και γιόρτασαν, ως το πρωί, την Ελευθερία και την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους!

Αφήγηση: Μουρόπουλος Ι.Δη. από Αθήνα
Συλλογή - Επιμέλεια: Ιεραίας

"Ένα καράβι Ελληνικό"

Απόσπασμα από το βιβλίο του Δημ. Ψαθά
"Γη του Πόντου"

"Απίστευτο! Ένα Ελληνικό πολεμικό καράβι μας ερχόταν απ' την Ελλάδα! Να, τώρα φαινόταν καθαρά και η σημαία του: Ελληνική σημαία! Αναυδοί είχαμε μείνει κάτω στο γιάλο και το κοιτούσαμε καθώς έσκιζε τα νερά καμαρωτό - καμαρωτό και τραβούσε ήσυχα προς το λιμάνι. Πολλά απίστευτα, βέβαια, γινήκαν αληθινά εκείνο τον καιρό, πολλά θαύματα ακούγαμε και βλέπαμε, αλλά τούτο εδώ ξεπερνούσε τα όρια της φαντασίας.

Με κομμένη την ανάσα μας δεν κοιτούσαμε να το κοιτάμε. Δεν ήταν ένα συνηθισμένο πολεμικό καράβι εκείνο, κι ούτε είχε τον όγκο των καταδρομικών, που λίγα χρόνια πριν ξερνούσαν τη φωτιά τους πάνω στην πόλη μας και μας τρόμαζαν με την άγρια τη θωριά τους. Ήταν ένα πολύ μικρότερο καράβι - μικρό σαν την Ελλάδα μας - αλλά γεμάτο δόξα, θρύλους, θαύματα, ένα πολεμικό καράβι γεμάτο απ' την "ανδρεία του Κανάρη". ... Τραντάχτηκε η πόλη μας και βούιξε απ' το απίστευτο μαντάτο - το νέο μεταδόθηκε σαν αστραπή:

- Ελληνικό πολεμικό!

Βούιξαν τα σπίτια, τα σχολεία, η αγορά, οι γειτονιές. Πανζουρλισμός και τρέλα έπιασε τον κόσμο και πολλοί άρχισαν να τρέχουν προς το Ντερμέν ντερέ όπου μαθεύτηκε, ότι άραξε το "Βέλος".

- "Βέλος" λέγνα' το;

- "Βέλος", "Βέλος"!

- Να λελέβα' το, ντ' έμορφον όνομαν Πα εχ.

Όστε "Βέλος" το λένε; ρωτούσαν οι γυνακούλες - να το χαρώ και τι ωραίο όνομα που έχει! Άλλοι αγκαλιαζόντουσαν, άλλοι δάκρυζαν, άλλοι φιλιόντουσαν. Δικαιολογημένη κι η χαρά κι η τρέλα κι ο πανζουρλισμός.

Το "Βέλος" ήταν το πρώτο ελληνικό πολεμικό καράβι που έφτανε στην πρωτεύουσα των Κομνηνών από τότε που είχε σκλαβωθεί από τους Τούρκους εδώ και τετρακόσια τόσα χρόνια! Θεέ μου, πώς θα αναγάλιαζαν οι ψυχές των αυτοκρατόρων της Τραπεζούντας, πώς θα αργούσαν από συγκίνηση τα τείχη και τα κάστρα τους, που τόσα χρόνια τα βλέπαμε θλιμμένα, μελαγχολικά, είτε απέναντί μας κάτω στο γιάλο - εκεί προς το Πόζ Τεπέ, είτε βγαίνοντας πέρα, δυτικά προς τα Εξώτειχα.

Από τα πιο μακρινά σημεία της Τραπεζούντας ξεσηκώθηκαν όλοι και τραβούσαν προς το Ντερμέν ντερέ - άντρες, γυναίκες και παιδιά με χαρές, τραγούδια και λουλούδια - για να δουν από κοντά, να καμαρώσουν, να χαρούν και να θαυμάσουν το κομμάτι εκείνο της δοξασμένης μας πατρίδας που μας έστειλε η μητέρα Ελλάδα. Χτυπούσαν οι καρδιές, δακρύζανε τα μάτια, πιανόταν η ανάσα - αχ τι ωραίο, τι υπέροχο που ήταν το αξιαγάπητο εκείνο πολεμικό καράβι και πόσο περήφανα ανέμιζε στο κατάρτι η πολυπόθητη και πολυαγαπημένη εκείνη, η τρισένδοξη ελληνική σημαία.

Άμε τα κανόνια του; Ζυγώναν και τα χαϊδέυαν. Τι αξιαγάπητα που ήταν!

- Οποιοσ σκοτούται απ' ατά, πάει στον παράδεισον!

Ήταν σίγουρη η γυνακούλα που τότε: Οποιος σκοτώνεται απ' τα κανόνια αυτά πη-

γαίνει κατ' ευθείαν στον παράδεισο! Άμε οι ναύτες; Άμέ οι αξιωματικοί; Πόσο καλόβολοι, πόσο όμορφοι ήσαν όλοι τους, γελαστοί μέσα στις χιονάτες φορεσιές τους και τι ωραία που μιλούσαν τα ελληνικά! Είχαν μια αλλιώςια προφορά αυτοί, αλλιώς τα λέγαν, με άλλο τρόπο άλλες λέξεις.

Θα πρέπει η σκέψη να κάνει μια αναδρομή, να πάει πολλούς αιώνες πίσω, για να μπορέσει να μετρήσει σωστά και να βρει την σημασία της επίσκεψης του "Βέλους" και των μεγάλων γεγονότων, με τα οποία ήταν δεμένη η παρουσία του στην πόλη μας.

Αναδρομή στην εποχή των Κομνηνών - τότε που η Τραπεζούντα ήταν αυτοκρατορία ανεξάρτητη - αφού για ανεξαρτησία επρόκειτο και τώρα κι αυτής της ανεξαρτησίας χελιδόνι μαντατοφόρο ήταν το ελληνικό καράβι.

Είχαν περάσει, λοιπόν, 458 χρόνια από τότε που ο ελληνικός "παρέμενε υπό τον ζυγό του Τούρκου δυνάστου" και τώρα ερχόταν για πρώτη φορά - ύστερα από τεσσαερίσμιση αιώνες σκλαβιάς - τούτο το ελληνικό αντιτοπιλικό για να μας φέρει το μεγάλο μήνυμα της λευτεριάς, που περιλαμβάνονταν στο σχέδιο της ίδρυσης "Ανεξαρτήτου Δημοκρατίας του Πόντου". Αυτό το σχέδιο της ίδρυσης "Ανεξαρτήτου Δημοκρατίας του Πόντου". Αυτό το σχέδιο υπηρετούσε το αντιτοπιλικό "Βέλος" και γι' αυτό τον σκοπό μας είχε κάνει την εμφάνισή του τόσο ξαφνικά - την εποχή εκείνη των θαυμάτων - ξεκινώντας απ' την Κριμαία, όπου μονάδες του ελληνικού στόλου με επικεφαλής το θρυλικό "Κιλκίς" παίρναν μέρος στις ναυτικές επιχειρήσεις της Μαύρης Θάλασσας στο πλευρό του συμμαχικού στόλου.

Για την ίδρυση της Ανεξάρτητης Δημοκρατίας του Πόντου ήταν ανάγκη να ενισχυθεί ο ελληνικός πληθυσμός σε αριθμό, και γι' αυτό έγινε η σκέψη να μεταφερθεί στην Τραπεζούντα το πλήθος των προσφύγων που είχαν φύγει στην Κριμαία και τις άλλες πόλεις της Ρωσίας. Το "Βέλος" ήταν επιφορτισμένο να εξετάσει τον τρόπο και τα προβλήματα της στέγασης των Ελλήνων που επρόκειτο να μας έλθουν και για την μεταφορά των οποίων είχαν κιάλας ετοιμαστεί μεγάλα εμπορικά καράβια.

Πώς να μην πιάσει πανζουρλισμός τον κόσμο με όλα αυτά τα όνειρα αιώνων, που σήμερα γινόντουσαν πραγματικότητα; Αναγάλιαζαν σίγουρα στους τάφους τους οι ψυχές των αυτοκρατόρων της Τραπεζούντας, αναγάλιαζαν τα τείχη και τα κάστρα τους, αλλά περισσότερο αναγάλιαζε ο λαός των Ελλήνων που επιζούσε και κρατούσε άσβηστο στην ψυχή του - αιώνες ολόκληρους - τον πόθο της λευτεριάς μαζί με την ανάμνηση των περασμένων, όσο μακριά κι αν ήταν.

Οι ναύτες του "Βέλους" γινόντουσαν ανάρπαστοι όπου κι' αν πηγαίνανε:

- Τους είδατε; Τους είδατε;

- Τους είδαμε! Τους είδαμε!

- Ντ' έμορφοι Πα είναι!

Και τι όμορφοι που είναι! Η δοξολογία στον μητροπολιτικό ναό πήρε μορφή λαϊκού συναγερμού, έτρεχε ο λαός, χαλούσαν τον κόσμο οι καμπάνες. Γαλανόλευκες ομοιόμορφες φορεσιές ραφήκαν στα γρήγορα για τα κορίτσια των σχολείων, που είχαν παραταχθεί για την υποδοχή του κυβερνήτη και των αξιωματικών. Μέσα σε κατανυκτική

σιγή και με βυζαντινή λαμπρότητα έγινε η δοξολογία.

Ακολούθησαν γιορτές, υποδοχές ολούθε, ολόκληρη η Τραπεζούντα ήταν βουτηγμένη στο ασπρογάλανο κι ο κόσμος δεν κουραζόταν να τρέχει προς το Ντερμέν ντερέ για να δει από κοντά το "Βέλος". Ετυχε, μάλιστα, τις μέρες εκείνες να φτάσει κι ένα εγγλέζικο θωρηκτό στην πόλη μας - το "Σιδηρούς Δούξ" - κι' αμέσως κάλπασε η φαντασία και πήρε δρόμο:

- Ηλθε και ο Αβέρωφ!

- Ο Αβέρωφ;

- Ναι, ήλθε, ήλθε!

Προτού διαπιστωθεί, ωστόσο, ότι δεν ήταν αλήθεια αυτό, νάσου και φτάνει ανάμεσα στο πλήθος και μια γριούλα από μια πολύ μακρινή γειτονιά της Τραπεζούντας και κατατασκιωμένη, λαχανιασμένη ζητά να μάθει:

- να λελέβα' το, που εν ο Αβέρωφ;

Να το χαρώ - έλεγε - που είναι ο Αβέρωφ; Κι όταν της είπαν ότι, δυστυχώς, είχε γίνει λάθος, δεν ήταν ο Αβέρωφ, αλλά ένα πολύ μεγάλο και ωραίο εγγλέζικο θωρηκτό που άξιζε τον κόπο να το δει, μια κι έκανε τόσο δρόμο, απάντησε, με μεγάλη απογοήτευση κι έσχατη περιφροσύνη:

- Αφού κι' εν τ' εμέτερον ο Αβέρωφ, τηδέν Πα κι εν!

Αφού, δηλαδή, δεν είναι δικός μας ο Αβέρωφ τίποτα δεν αξίζει!

Και ξαναγύρισε πίσω στην μακρινή της γειτονιά απαξιώνοντας να ρίξει έστω και μια ματιά στο εγγλέζικο θωρηκτό.

Αλλά να και το μοιραίο περιστατικό που θα ρίξει τον ίσκιο του πένθους μέσα σε τούτη τη χαρά. Βράδυ. Δεξίωση στην εμπορική Λέσχη. Κατάφωτο το κτίριο, πλήθος απ' έξω, η μπάντα να παίζει ασταμάτητα κι οι καλεσμένοι να φτάνουν χαρούμενοι, επιστήμονες, τραπεζίτες, μεγαλέμποροι - όλα τα μεγάλα ονόματα της πόλης μας - και μαζί φυ-

σικά και οι επίσημοι, οι αρμοστές της Αγγλίας, της Γαλλίας, οι Αμερικανοί σύνδεσμοι, οι στρατιωτικές αρχές του τόπου. Φωνές του κόσμου στο δρόμο:

- Ερχονται, έρχονται!

- Πούντοι;

- Νάτοι, νάτοι!...

Κάτασπρες φάνηκαν μέσα στο μισοσκόταδο οι στολές των αξιωματικών του "Βέλους". Η μπάντα αρχίζει αμέσως τον εθνικό ύμνο. Οι άσπρες στολές ζυγώνουν κιάλας προς την είσοδο της Λέσχης.

- Ζήτω η Ελλάς!

Όμως η κραυγή κόβεται μονομιάς απ' όσα έγιναν αστραπιαία. Μέσα από το πλήθος είχε φανεί ένα πιστόλι να σημαδεύει έναν απ' τους αξιωματικούς του "Βέλους". Την ίδια στιγμή, αντήχησαν οι πιστολιές κι' ένα παιδί δικό μας κυλίστηκε στο χώμα.

Αναστάτωση. Αναβρασμός. Δεν φεύγει ο κόσμος, ούτε παθαίνει πανικό. Χυμά σαν τρελός να δει μήπως χτυπήθηκε κανείς απ' τους αξιωματικούς του "Βέλους".

- Κανείς!

- Όλοι εν τάξει;

- Εν τάξει, εν τάξει.

Μόνον ο ντόπιος μας βρισκόταν ξαπλωμένος στο δρόμο, πλημμυρισμένος στο αίμα. Είχε κάνει το θαύμα του ο Μεμέτης. Η χαρά γύρισε στο πένθος. Με βαριά καρδιά οι Έλληνες αξιωματικοί κι οι καλεσμένοι της δεξίωσης φύγαν απ' τον τόπο του δράματος. Τα φώτα έσβησαν. Ο δρόμος ερημώθηκε. Την άλλη μέρα έγινε η κηδεία του άτυχου νέου. Δάκρια, λουλούδια για το θύμα και κατάρες για τον φονιά.

Υστερα έφυγε και το "Βέλος". Βαριά η ατμόσφαιρα. Μαύρα προμηνήματα μιας κάποιας μπόρας μακρινής, που έσπρωχνε και προς εμάς τα σύννεφά της.

N. Νικολαΐδης

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

Κωνσταντινίδης Κωνσταντίνος

Συνέχεια από τη σελ. 7

να συμφωνήσετε, αυτή η χώρα να αναλάβει τας τύχας της, ώστε μετά την αποχώρηση των ρωσικών στρατευμάτων να μην ξαναπέσει εις την τουρκικήν κυριαρχίαν. Επιθυμία μας είναι να δημιουργήσωμεν ανεξάρτητον Δημοκρατίαν, από τα ρωσικά σύνορα έως πέρα στην Σινώπη, και παρακαλούμε να επεμβήτε δυναμικά εις αυτό το θέμα. Ελπίζοντες εις την αποτελεσματικήν σας υποστήριξιν, σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων. Δια το συνέδριον, ο πρόεδρος Κωνσταντίνος Γ. Κωνσταντινίδης".

Ο Κ. Κωνσταντινίδης βρισκόταν σε άμεση επαφή με την ελληνική επιτροπή, που έπαιρνε μέρος στην Συνδιάσκεψη Ειρήνης του Παρισιού. Είχε, επίσης, επαφή με το Λεωνίδα Ιασονίδη για το θέμα της επιστροφής από τη Ρωσία των νεαρών Ποντίων, για τη δημιουργία στρατού, που θα αγωνιζόταν υπέρ της Δημοκρατίας του Πόντου. Στην κίνηση αυτή πρωτοστατούσαν επίσης ο Νίκος Λεοντίδης και ο Θεοφύλακτος Θεοφύλακτος.

Ο Κ. Κωνσταντινίδης λίγο πριν πεθάνει, το 1930, είχε δωρίσει στην Εθνική Πινακοθήκη 44 πίνακες του μεγάλης αξίας. Τη μεγάλη του βιβλιοθήκη δώρισε στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Το 1876 ο Κωνσταντινίδης έγραψε ένα θεατρικό έργο στην ποντιακή, με τον τίτλο "Οι Ερωτόληπτοι". Είναι μία μονόπρακτη κωμωδία με δέκα σκηνές και η υπόθεσή της εξελίσσεται "Εν Πάτλαμα", κωμόπολη της Κερασούντας. Πρόκειται για μία χαριτωμένη σάτιρα με ήρωα έναν ερωτόληπτο νέο, μέσα από τις σκηνές της οποίας ζωγραφίζονται αδρά πολλά ηθογραφικά στοιχεία της εποχής. Είναι γραμμένη σε δεκαπεντασύλλαβους ομοιοκατάληκτους στίχους (178 συνολικά). Ο τίτλος του έργου έχει ως εξής: Οι ερωτόληπτοι, κωμωδία μονόπρακτος (εν διαλέκτω ποντιακή), υπό Γ.Κ. Κωνσταντινίδου, εν Αθήναις 1876. Επίσης έχει και την παρακάτω αφιέρωση: Ιωάννη Γ.Βαλαβάνη, Διδασκάλω Ελληνικών εν Κερασούντι, Ο ποιήσας,